

álomszerű, ahogy egy öreg hölgy zongoraszekén ülve felesége kíséretében Beethovent játszik, mint ahogy egy túlradagolásban haldokló kamaszlányt megerőszkol, míg a fia a ház előtt vár rá.

Tudjuk, és egy pillanatig se bánjuk, hogy Bunny Munronak meg kell halnia. Nem kevés ebben a képmutatás az olvasó részéről, vagy a káröröm, amivel a hajdani macsó szárnalmas bukdácsolását követjük az ő privát apokalipszisában, ami mindenki másnak csak csúnya, tavaszi eső.

Egy pillanatig persze érdemes elgondolkodni azon, hogy miért fentebb nézőpont a miénk, a megvető anyósé, a tékvandós feminisztáé, az ösztöneiken és érzelmeiken uralkodó hivatalos szerveké, mint ezé a kangörccsös vétkesé, hogy miért is nézzük le az Örökkévalóság Vállalat krémjeinek és a szabadidőpark klóros medencéjének paradicsomát, és hogy miért is termelt ki kultúránk az unokáig bezáróan három generációnyi Bunny Munrót. De aztán dőlünk hátra és élvezzük a könyvet. Bár a fordítás időről időre apróbbat döccen, a regény gyakorlatilag letehetetlen.

SZATHMÁRY-KELLERMANN
VIKTÓRIA

(Fordította Polyák Béla,
Cartaphilus Kiadó, Budapest, 2009,
280 oldal, 3700 Ft)

VIOLA JÓZSEF: *Töltik az időt*

Viola József nem bízza a véletlenre a *Töltik az időt* értelmezését: tőle olvashatjuk az ajánlást a borítón. Azt hiszem, kell is ez a „bevezető”, mert máskülönben egy konzervatívabb ízlésű olvasó már a harmadik oldal után pihentetné a könyvet. A hátapon ugyanis azt ígéri a József Attila-díjas szerző, hogy kisembereknek az 1949 utáni magyarországi helyzettel szembeni passzív ellenállásáról olvashatunk majd, ami ivászatban, szerelemben, szexben, magányos hangulathajszolásban és félresikerült kapcsolatokban nyilvánul meg. Ezekből leginkább a nyers szexualitás emelkedik ki. Nem tartom magam prüd embernek, de emiatt eleinte csak adagolva bírtam olvasni a könyvet. Valószínűleg a meghökkenetés, a csömörig jutó provokáció volt a cél – legalábbis a borítón leírtak függvényében. Ezt a sajátos túlszexualizált nyelvezetet és erotikarendszert nem lehet elképzelni, ha még nem járt kezükben a könyv (bár vannak kifejezetten kedves szóalkotások is: például, ha valaki nem tudná, a nő egy *bókbegyűjtő-állomás*). Ötven oldal után, ha csak egy kicsit is félre lehet érteni egy kifejezést, azt garantáltan félreérti az olvasó.

A történet formába öntése is egyedi. A szerző bevallása szerint az egyének magánélete próza, a sze-

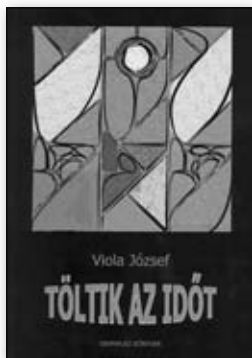
replők egymáshoz való viszonya pedig dráma. Sok karakternél viszont a „prózai rész” hosszú monológoknak is megfelelne. Színházban azonban aligha lehetne rövidítések nélkül előadni a művet a terjedelem és a figyelemlekötés nehézségei miatt, ezért tisztán drámának sem mondanám. Mindenesetre ha meg kellene határozni a műfajt, epikai drámának nevezném, de ez sem lenne pontos, hiszen lírai betétekkel is találkozhat az olvasó, ráadásul a 83. oldalon egy külön meglepetés is várja.

A cselekmény az említett prózai betétek miatt lassan halad, ráadásul nem is mindig időrendben. Nemcsak a szereplők, hanem az olvasó is *tölti az időt* olvasás közben. A könyv szórakoztat, kikapcsol, de egyben el is gondolkodtat. Mintha egy modern értelmiségi szappanoperát olvasnánk, ugyanis a cselekmény, a helyszínek és a párbeszédek ezek szerkezetét idézik, azonban megjelennek filozófiai fejtegetések is a szereplők nyelvére ágyazva (tehát főként leegyszerűsítve). Ez ellentmondásossá teszi a szereplők jellemét: felmerül a gyanú, hogy többségükben ál-kisemberek, értelmiségiek, akiknek volt mihez képest lesülyedniük az új

rendszer által előhívott passzív ellenállás velejáróiba. Oidipuszkomplexusos fiútól kezdve romantikus költőig tizenkét karaktert ismerhetünk meg. Ami közös bennük, az a (túl)élniakarás. „Mert mindnyájan be vagyunk falazva önmagunkba: élnünk kell az öntörvényű életünket, ahogy tévedő értelmünk vagy tévedhetetlen ösztönvilágunk ösztökél” – mondja az egyik szereplő. Igaz, hogy többen öngyilkosságot kísérelnek meg, de

mégsem akarják annyira, hogy sikerüljön is. Akinek pedig sikerül, az annyira részeg, hogy nem lehet eldönteni, vajon józanul meggondolta volna-e magát vagy sem.

Visszatérve a borítóra: a kötet úgy néz ki, mint egy művészettörténeti tankönyv, de ez a kisebbik gond. A nagyobb a méretével van. Egyszerűen nem kényelmes. A táskába befér, azzal nincs semmi baj (nekünk, nőknek minden méretű könyvhöz illeszkedő táskarepertoárunk van). De akár otthon, akár járművön (akár napozás közben) olvasom, nem tudom hogyan tartani. Ha leteszem az asztalra, behajlik, ha tartom, elfárad a kezem, ha az ölemben pihen, görnyednem kell. Ezért sem tudok ötven oldalnál többet olvasni belőle egyszerre.

Mindazonáltal valahogy mégiscsak sikerült elolvasnom.

Mindent összevetve több szempontból is igen érdekes könyvvolt dolgom: vegyük csak a karaktereket, a cselekmény alakulását, az izgalmas formakavalkádot, a magát olvastató nyelvezetet, az olykor meg-hökkenítő filozófiai fejtegetéseket, melyek a műből kiragadva is megállnák a helyüket. Még számtalan dolgot említhetnék bizonyításképpen, de remélem, a továbbiakról hamarosan magam is olvashatok – immár mások tollából.

SZÁNTÓ DANIELLA

(*Orpheusz Kiadó, Budapest, 2009,*
318 oldal, 2500 Ft)

IMRE FLÓRA: *A hegyről lefelé*

Gyermekkori emlékem, amikor kirándulásról hazafelé versenyt futok társaimmal, és a magaslatról a mélybe haladva nő a tempó, miközben elveszítem lábam alól a talajt. Izgalmas félelem kerít hatalmába. Mikor, hogyan állok majd meg? Mi lesz ezután? Végül eljön a pillanat, és fellélegzek.

Imre Flóra *A hegyről lefelé* című verseskötetének lírai énje hasonló kérdéseket vet fel élet és halál viszonylatában. Hová megyünk? Mi az a hiány, amit érzünk? Mi lesz

a lélekkel, amelyről „lefoszlik” a test? Alapvető ontológiai kérdések ezek, különleges megvilágításban, a költőnőtől egyáltalán nem idegen mediterrán szókészlettel, dallamos formavilággal színezve. Visszatérő motívum többek között a tenger, amely éppen az élet dinamizmusának, az állandó mozgásnak, átalakulásnak, az élet és halál közötti útnak a jelképe. A könyv bevezető és egyben címadó versének ősz világában mindez jól tükröződik: „honnan ez a halálos szomorúság”; „a hegyről lefelé menet / a tenger felé mentem az úton”.

A kötet négy ciklusában megfigyelhető egyfajta koncentrikusság. Az első két részben a gondolkodó személy teszi fel lételméleti kérdéseit, míg a harmadik és negyedik ciklus már kifejezetten a hús-vér ember földi életútjára, a test öregedésére helyezi a hangsúlyt. Új értelmet kap ezáltal a cím, mert az elvonttól – tehát fentről – haldunk a konkrét anyagi felé, természetesen átmenetekkel, ezért beszélhetünk koncentrikusságról. Ez alapján a *Monológ* tekinthető a legáltalánosabb szakasznak. Megjelenik a lélek mint kiürített város; a szalamiszi csata után lerombolt Athénban szemetet hord a szél, azonban a város eszméje halhatatlan. A test elmúlása biológiailag is megfogalmazódik a további versekben: a haldokló kiemelkedett kulcscsontja, a sejtről sejtire végig-